

ROND
REUMA
LIVE

'19

Een dag voor mensen met reuma
Alles over baanbrekend onderzoek,
behandelingen, omgaan met reuma

DIAGNOSE
& BEHANDELING

VRAGENUREN

SLE

Dr. Irene Bultink

Systemische Lupus Erythematosus (SLE)

Dr. Irene Bultink, reumatoloog

Afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie
Amsterdam UMC, locatie VUmc

RondReuma Live, 12 oktober 2019

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. Oorzaak van SLE
4. Klachten bij SLE
5. Beloop van SLE
6. Behandeling

Onderwerpen

1. **Wat is LE en wat is SLE**
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. Oorzaak van SLE
4. Klachten bij SLE
5. Beloop van SLE
6. Behandeling

Wat is LE en wat is SLE

- Lupus = wolf
- Erythematosus = rood
- Lupus erythematosus (LE)
= typische huiduitslag in het gelaat ("wolgenbeet")

Twee vormen

- LE ⇒ alleen huid aangedaan (= cutane LE)
- Systemische LE (SLE) ⇒ huid + organen aangedaan

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. **Hoe vaak komt SLE voor**
3. Oorzaak van SLE
4. Klachten bij SLE
5. Beloop van SLE
6. Behandeling

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. **Oorzaak van SLE**
4. Klachten bij SLE
5. Beloop van SLE
6. Behandeling

Oorzaak van SLE

Chronische auto-immuunziekte, gekenmerkt door

- Betrokkenheid van meerdere organen/weefsels in het lichaam
- Aanwezigheid van auto-antistoffen
(= anti-lichamen die gericht zijn tegen eigen cellen/weefsels in het lichaam)

Oorzaak van SLE

- Slechts gedeeltelijk bekend
- Meerdere factoren kunnen een rol spelen

Oorzaak van SLE

Factoren die een rol kunnen spelen bij het ontstaan van SLE

1. Genetische factoren: beperkte rol bij SLE

- > 100 genen ontdekt die ieder het risico op SLE licht verhogen
- Eéneiige tweelingen: 40% kans op SLE als tweelingbroer of -zus het heeft
- Twee-eiige tweelingen: 4% kans op SLE als tweelingbroer of -zus het heeft

2. Bepaalde hormonen

- Vrouwelijk geslachtshormoon (oestrogeen) → vrouwen 9x vaker SLE dan mannen

3. Omgevingsfactoren

- UV-licht: kan bij bestaande SLE de ziekte verergeren; niet zeker of UV-licht de ziekte ook kan veroorzaken
- Mogelijk bepaalde (virus) infecties?

4. Afwijkingen in het afweersysteem van het lichaam

5. Bepaalde medicijnen

- 'drug-induced SLE' (= door medicijnen uitgelokte SLE); gaat meestal over als het betreffende medicijn gestopt wordt
- o.a. TNF-blokkers

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. Oorzaak van SLE
- 4. Klachten bij SLE**
5. Beloop van SLE
6. Behandeling

Klachten / ziekteverschijnselen bij SLE

Allerlei klachten mogelijk

Moeheid	85 %
Aften/zweren in de mond	70 %
Haaruitval	30 – 70%
Koorts	40 – 80 %
Pijn in gewrichten	90 %
Ontsteking van gewrichten	50 %
Huidafwijkingen	60 – 90 %
Zonlicht overgevoeligheid	60 %
Ontsteking van hartzakje of longvlies	35 – 40 %
Nierontsteking	30 – 50 %
Aandoening van zenuwen	20 – 65 %

Typische huidafwijkingen bij SLE

1. Zonlichtovergevoeligheid

2. vlinderexantheem

3. subacute cutane LE (SCLE)

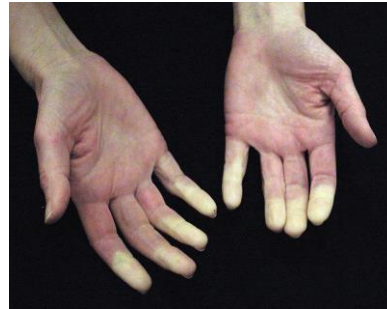

4. discoïde LE (CDLE)

Andere typische ziekteverschijnselen

1. alopecia

2. fenomeen van Raynaud

3. aften/ulcera in
mond of neus

Ontsteking van gewrichten

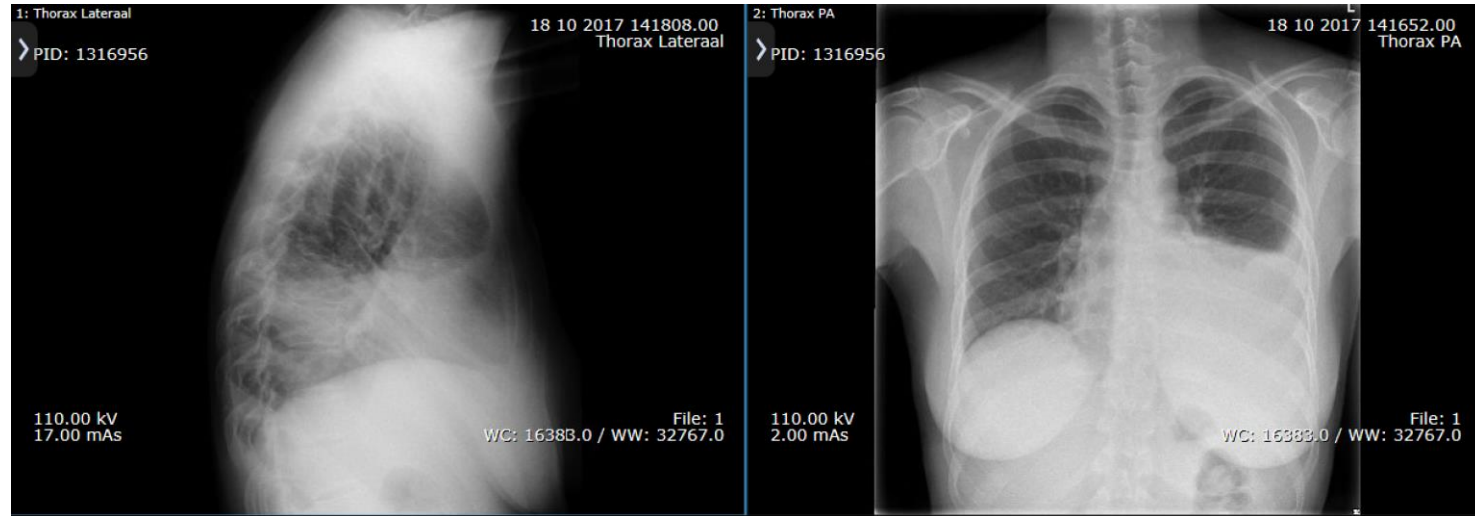
Ontsteking van rechter knie

Ontsteking van longvlies (pleuritis)

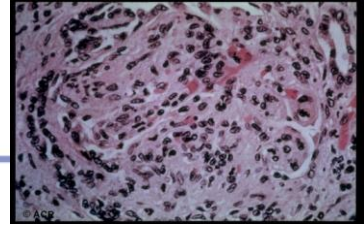

Vocht in de borstkas door ontsteking van het longvlies van de linker long

Bron afbeelding: eigen collectie Dr. Bultink (met toestemming van patiënte)

Nierontsteking

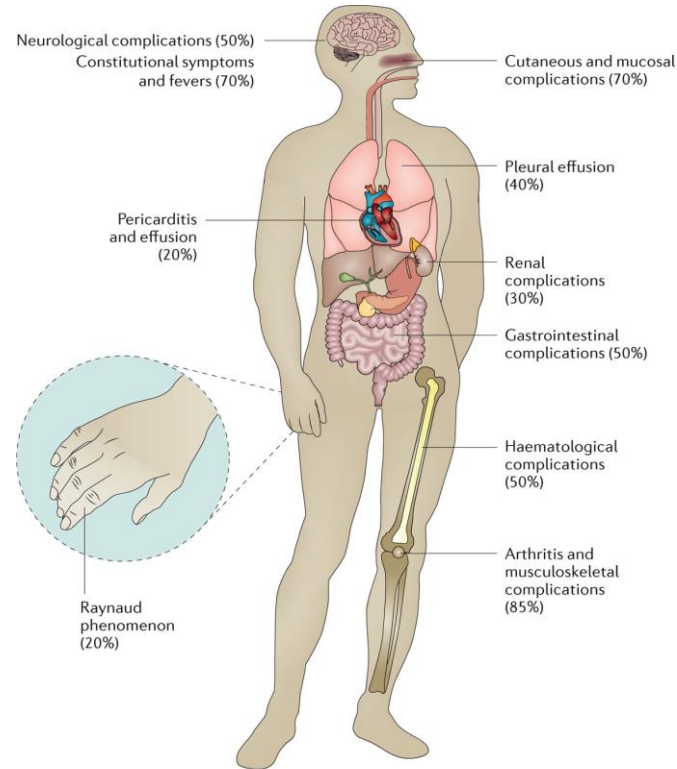
Nierontsteking (= SLE nefritis)

- Beruchte complicatie bij SLE; indien niet ontdekt en niet behandeld dan bestaat kans op nierfalen en noodzaak tot dialyse
- Klachten patiënt bij SLE-nefritis
  - Meestal: geen (!)
  - Soms: hoge bloeddruk, oedeem
- Opsporen SLE-nefritis: door lichamelijk onderzoek en laboratoriumonderzoek (bloed en urine)

Klachten / ziekteverschijnselen bij SLE

- Sterk variabel
- Organen kunnen aangedaan zijn maar hoeft niet

Nature Reviews | Disease Primers

Bron afbeelding: Kaul, A. *et al.* (2016) Systemic lupus erythematosus; *Nat. Rev. Dis. Primers* doi:10.1038/nrdp.2016.39

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. Oorzaak van SLE
4. Klachten bij SLE
5. **Beloop van SLE**
6. Behandeling

Beloop van SLE

- Chronische ziekte
- **Beloop:**
  - Onvoorspelbaar
  - Vaak afwisseling van perioden met opvlammingen en perioden met rustige ziekte
  - Klachten en ziektekenmerken kunnen verschillend zijn tussen perioden met opvlammingen binnen één persoon
- **Ernst ziekte:** erg variabel, variërend van zeer mild tot zeer ernstig
- **Prognose:** sterk verbeterd in afgelopen decennia
  - 1950: 5-jaars overleving 50 - 60%
  - 2019 in Nederland: 5-jaars overleving 95%

Mogelijke complicaties bij SLE

- **Hart- en vaatziekten:** 5 x verhoogd risico op hartinfarct of herseninfarct
Hypertensie 40%, hoog cholesterol 30%; versnelde slagaderverkalking
- **Nierfalen**
- **Osteoporose (botontkaling) en botbreuken**
Osteoporose: 2,5 x verhoogd risico
Botbreuken: 2 – 5 x verhoogd risico
- **Trombose/longembolie:** verhoogd risico
- **Infecties:** verhoogd risico
- **Bij zwangerschap:** sterk verhoogd risico op complicaties (zwangerschapsvergiftiging, vroeggeboorte, te laag geboortegewicht kind)

Onderwerpen

1. Wat is LE en wat is SLE
2. Hoe vaak komt SLE voor
3. Oorzaak van SLE
4. Klachten bij SLE
5. Beloop van SLE
6. **Behandeling**

Behandeling van SLE

- Patiënt educatie en leefstijladviezen
- Paramedische behandeling/begeleiding
- Medicijnen

Patiënt educatie en leefstijladviezen

- UV-protectie   Niet onbeschermd in de zon
    Gebruik sunblocker (SPF 50 of hoger)
- Niet roken   Risico op hart- en vaatziekten
    Risico op osteoporose
    Verergering cutane LE
- Normaal lichaamsgewicht
- Gezonde voeding
- Meer lichaamsbeweging
- Patiëntenvereniging   NVLE (www.nvle.org)

Jewell *et al*, J Am Acad Dermatol 2000

Mogelijkheden

- Reumaconsulent / reumaverpleegkundige
- Fysiotherapeut
- Ergotherapeut
- Podotherapeut
- Maatschappelijk werk
- (Medisch) psycholoog

Medicijnen

- NSAID's bv. ibuprofen gewrichtsklachten, ontsteking hartzakje/longvlies
- Hydroxychloroquine (Plaquenil®) moeheid, gewrichtsklachten, huid, ontsteking hartzakje/longvlies
- Prednison veel ziekteverschijnselen
- Azathioprine (Imuran®) huid, nierontsteking, prednison-sparend effect
- Mycofenolate mofetil (Cellcept®) nierontsteking, huid, prednison-sparend effect

Medicijnen

- Methotrexaat gewrichtsontstekingen, huid
- Cyclophosphamide iv (Endoxan®) ontsteking van nieren of hersenen
- Biologicals:
  - belimumab ernstige SLE (geen nierontsteking) + onvoldoende effect andere medicijnen
  - rituximab ernstige SLE-nefritis + onvoldoende effect andere medicijnen

Daarnaast: vitamine D supplement (vrijwel altijd) en calciumtablet (vaak)

Nieuwe medicijnen

Nieuwe medicijnen die momenteel in studies onderzocht worden voor SLE

- Baricitinib (Orencia®)
  - Goed effect op met name huid en gewrichten (fase 2 studie)
  - Fase 3 studie start in oktober 2019 in Amsterdam (VUmc), Groningen, Leeuwarden en Heerlen
- Ustekinumab (Stelara®)
  - Goed effect op huid en gewrichten (fase 2 studie)
  - Fase 3 studie bezig (buiten Nederland)
- Anifrolumab
  - Twee fase 3 studies verricht: 1 positief effect, 1 geen effect

Vragen?

ROND
REUMA
LIVE

'19

Een dag voor mensen met reuma
Alles over baanbrekend onderzoek,
behandelingen, omgaan met reuma

